Actum in Curia Regia Varsaviensi, Die Quinta Mensis Decembris, Anno Domini Millesimo, Septingentesimo, Nonagesimo, Primo.

AD Officium & Acta præsentia Castrensia Capitanealia Varsaviensia personaliter veniens Magnificus Antonius Siarczyński Sacræ Regiæ Majestatis, & Comitiorum Ordinariorum Generalium, atque Confœderationis Generalis Regni Secretarius, Eidem Officio, Actisque Illius Constitutionem infrascriptam obtulit, & ad ingrossandum in Acta præsentia porrexit, tenoris talis:

Rozgraniczenie Dobr wszelkiey Natury w Prowincyach Koronnych.

Gdy spory graniczne naypopędliwiey wzruszały spokoyność Sąsiedzką Ziemiańską, uszczerbiały Ekonomikę Kraiową, a przeciągłym i kosztownym Processem wycieńczały Maiątki Obywatelskie; Przeto My KROL, wraz z STANAMI Rzeczypospolitey, te szkodliwe skutki umarzaiąc, własność każdego Ziemi strzegącemi znakami oznaczoną, a ztąd spokoyność Obywatelską chcąc na zawsze mieć ugruntowaną, powszechne normalne Rozgraniczenie Miast, Miasteczek i Wsiów wszelkiey natury, w Prowincyach Koronnych, uchwalamy w Prawidłach następuiących:

1*mo*. Ustanawiamy osobne Woiewódzkie Kommissye Graniczne *Ultimæ Instantiæ*, przez Lat cztery trwać maiące, i mieysca im dla Woiewodztw osobnym Prawem wyznaczamy, które ostatecznie rozsądzaiąc Sprawy Graniczne, w poznanie natury Dóbr Królewskich wdawać się nie maią; Lecz takowe spory tudzież o Dobra Mieyskie przed Rokiem teraźnieyszym 1791. rozpoczęte, tylko Assessorya iak nayprędzey rozsądzić i ukończyć powinna, zaś o Własność Dóbr Ziemskich między Ziemskiemi Obywatelami Sądy przyzwoite spory rozsądzać będą.

2*do*. Wszystkie Woiewództwa, Ziemie i Powiaty na Seymiki zebrawszy się, z pomiędzy Senatorów, Urzędników, i Obywatelów przytomnych, przez Kreski sekretne, sposobem w Prawie o Elekcyach przepisanym, w liczbie 10. Kommissarzów Granicznych w tym Woiewództwie, lub Powiecie osiadłych, na dwa lata obiorą, a po dwóch latach wolność innych obrania, lub tych w części, albo całkowicie zatwierdzenia, zachowuie się.

3tio. Dwie Osoby iednego Imienia i iednymże Herbem pieczętuiące się, tudzież Oyciec z Synem, Teść z Zięciem, Szwagier z Szwagrem, i Osoby Sąd Ziemiański składaiące, niemniey Osoby od kogóżkolwiek pensyonowane, nie mogą bydź obranemi za Kommissarzów Granicznych; A z Kommissarzów Cywilno-Woyskowych, ieźli który na Kommissarza Granicznego obrany zostanie, Kommissya Cywilno-Woyskowe innego sobie obiorą.

4to. Na tymże zaraz Seymiku, i tymże samym sposobem, Sędziów Granicznych osiadłych, stosownie do powyższego Punktu trzeciego, obiorą; których Sędziów liczbę do potrzeby i rozległości Województwa, Ziemi i Powiatów, stosować dozwalamy.

5to. Pod Kondemnatą zostaiący, tak na Kommissarza, iako też Sędziego Granicznego, obierany bydź nie może, a po obraniu i Przysiędze dopełnioney otrzymana Kondemnata szkodzić nie ma.

6to. Obrani Kommissarze i Sędziowie zaraz na Seymiku przed Zagaiaiącym Przysięgę, Rotą niżey przepisaną, wykonaią, a po wykonaniu Przysięgi, iuż od Funkcyi swey odstępować nie mogą.

7mo. Kommissarze na mieysce Prawem oznaczone na dzień 1wszego Września, Roku następnego 1792. ziechawszy się, po ufundowaney Juryzdykcyi, ułożą między sobą Kompleta, wyznaczaiąc do każdego Kompletu pięć Osób, tak iednak, aby z iedney Ziemi lub Powiatu, nie mogło bydź w iednym Komplecie więcey Kommissarzów, iak dwóch, oprócz, gdzieby mniey Powiatów było; a Komplet Sądowy przynaymniey z pięciu Osob składać się ma.

8vo. Czas każdego Kompletu Kommissya oznaczy, a te Kompleta, i czas, odmieniane bydź nie maią; Osoby zaś iednego Kompletu, w innych Kompletach pod żadnym pozorem zasiadać nie mogą, i pod czas Ustępu znaydować się; W zdarzeniu przedłużoney Sprawy w iednym Komplecie, następny Komplet do kończenia zaczętey Sprawy przeszkadzać nie może, lecz następne sądzić zacznie.

9no. Też Kommissye do pisania Dekretów i trzymania Aktów, obiorą Regenta osiadłego, i Instygatora Sądowego, choćby nieosiadłego, *secretis votis*, którzy Przysięgę Rotą przez Kommissyą dla nich przepisać się maiącą, w obliczu Kommissyi wykonaią.

10mo. Jeden Regestr Sądowy Spraw z Appellacyi przychodzących dla każdey Ziemi, lub Powiatu osobny, a zaś ogólny Spraw z Kommissarzami do drugiego Kompletu odłożonych, ustanowi Ordynacyą, i należytość Kancellaryi od Wpisów i Extraktów, ułoży.

11mo. Skalę iednakową do Mapp, Kommissya Skarbowa Oboyga Narodów ułoży, i wyda.

12mo. Sentencyonarz, w którym Wyroki wszelkie zapisywane bydź maią, ieden z Kommissarzy trzymać będzie, sekretnemi wotami do każdego Kompletu, przez ten Komplet obrać się miany.

13tio. Każda Kommissya, wziąwszy Wypis z Xiąg Ziemiańskich, na rozkaz iey przez Kancellaryą autentycznie wydać miany, rozdzieli Województwa, Ziemie i Powiaty, na tyle części, czyli Wydziałów z Parafii składaiących się, ile iest obranych Sędziów Granicznych; te wydziały liczbą oznaczy, i Regentowi zleci na osobnych kartkach Wydziały napisać, z wyrażeniem liczby do nich przywiązaney; takowe kartki równo zwinione, w naczynie, lub worek otwór mały u góry maiący, włoży, a Prezyduiący z Regestru Sędziów koleią Imię i Nazwisko Sędziego Grani-

ni-

nicznego ogólnie czytać będzie, a za każdym imienia Sędziego przeczytaniem. dziecię około lat pięć maiące, przez Kommissyą wezwane, kartkę wyciągnie, a Wydział wyciągniony przeczytanemu Sędziemu do rozgraniczenia w nim Miast, Miasteczek, i Dóbr wszelkiey Natury Kommissya poleci. W przypadku zabrakowania Kompletu dla śmierci, lub choroby Kommissarzów Granicznych, którą zaprzysiądz winien, Kommissarze obecni z następnego Kompletu, wyimowaniem gałki odmienney, iak wyżey, Zastępcę losem obiorą, i natychmiast o wybraniu onegoż doniosą, a ten z następnego Kompletu Kommissarz, aż do skończenia tegóż Kompletu, sądzić będzie; to zaś wybranie od sądzenia w następuiącym Komplecie tegóż Kommissarza uwalniać nie ma.

14*to*. Podkomorzowie i Komornicy Graniczni, gdy za Kommissarzów, lub Sędziów, obranemi nie zostaną, do tey czynności należeć nie maią.

15*to*. Wszyscy wszelkich Dóbr Dziedzice, lub Possessorowie, w różnicy Granice maiący, i prędszego rozsądzenia żądaiący, podadzą Memoryał do własney Kommissyi, z wyrażeniem, w którey Ziemi, Powiecie, i Parafii, leżą Dobra; oraz które ich Sciany, i Narożniki rozgraniczeniu podlegaią.

16*to*. Pomienione Memoryały Stron, w Kommissyi ułożą; Kommissya każdemu Sędziemu Granicznemu Regestr Memoryałów do iego Wydziału stosuiący się, podług Daty spisany, odda, i zaleci, aby podług niego, nayprzód Dobra w Memoryale wyrażone, koleyno iedne po drugich, za obwieszczeniem Stron Ościennych i Narożnych uczynić mianym, i do Xiąg własnego Powiatu na Tygodni sześć wniesionym, Dobra w Memoryale wyrażone rozgraniczali.

O Komportacyi Dokumentów i Przysięgach.

W Dobrach Stołowych Plenipotent Administracyi; w Dobrach Królewskich dotąd Possessor Uprzywileiowany; w Dobrach takieyże natury Królewskich, z Dobrami Ziemskiemi graniczących, w Possessyi tego, czyie są Dobra Ziemskie, zostaiących, Plenipotent od Kommissyi Skarbu Koronnego zesłany; w Dobrach Duchownych, podług dawnego zwyczaiu, Kanonicy, Przełożeni, Prokuratorowie, Possessorowie; w Dobrach Ziemskich Dziedzice, a za Małoletnich Opiekunowie; za będących w Kurateli Kuratorowie; w Dobrach tychże Ziemskich, Zastawie, lub Dożywociu podległych, Dziedzice, Possessorowie, Dożywotnicy, lub ieden z nich; w Dobrach Dekretami *Potioritatis* obiętych, lub Spór o Dziedzictwo maiących, Possessorowie; w Wsiach na części podzielonych, Possessorowie, lub ieden z nich; w Dobrach niedzielnych Brat, lub Siostry, w Possessyi będący; w Dobrach Mieyskich, umocowany od Magistratu ieden z Miasta, Dokumenta Graniczne komportować maią tym sposobem: Każdy Dobra Ziemskie, Królewskie i Duchowne w dwóch, lub więcey Woiewództwach maiący, powinien będzie przed Aktami nayblizszemi Ziemiańskiemi, Przysięgę wykonać: „ Jako Dokumenta „ wszystkie do Granic Dóbr moich NN. z Sąsiadami zachodzących, „ należące, wiernie zebrawszy, przez Summaryusz spisany, podpisa„ ny, i do Xiąg teraz wniesiony, oneż Plenipotentowi zaufania me-

,, go wartemu oddałem, żadnego Dokumentu nie utaiłem, i nie ,, wiem, gdzieby się ich więcey znaydowało; i iako zleciłem tym, ,, że Plenipotentom, lub Plenipotentowi moiemu, aby Dukta rzetel- ,, nie prowadzili, cudzego Gruntu bynaymniey nie zaymowali, i iako, ,, ani sam przez siebie, ani przez subordynowane Osoby faworu u ,, Sądu, bądź darami, bądź obietnicami nie iednałem, i iednać nie ,, będę. ,, Niemniey stanowiemy, aby Archiwista każdy, gdzie iest trzymany, przysiągł przed Aktami naybliższemi Ziemiańskiemi, na tę Rotę: ,, Jako Dokumenta wszelkie, którekolwiek tylko do Gra- ,, nic Dóbr Pryncypała moiego, z Dobrami Sąsiedzkiemi służyć mo- ,, gą, rzetelnie zebrałem, i w Summaryuszé wiernie wprowadziłem, ,, nic nie utaiłem, i gdzieby ich więcey było, nie wiem; a wyszuka- ,, ne rzetelnie Plenipotentowi, lub Plenipotentom do każdych Dóbr od- ,, dałem. ,, Extrakty tych Przysiąg, i Dokumenta Graniczne Summa- ryuszem spisane, Plenipotent autentycznie umocowany na Gruncie w Sądzie złożywszy, wykona Przysięgę: ,, Jako Dokumenta wszystkie ,, mnie od Pryncypała do Dóbr NN. powierzone, rzetelnie komportuię, ,, żadnego nie utaiłem, i nie wiem, aby więcey gdziekolwiek takowych ,, Dokumentów znaydować się miało. ,, Tenże Plenipotent, lub inna Osoba od Strony przysłana, zastępuiąc Pryncypała, albo też i sama przytomna Strona Dukta wyprowadzi, Wyroki Sądowe uskuteczni, Przysięgę na nieuięcie przez siebie, albo kogo innego, nienamówie- nie Swiadków, wykona. W iednym zaś tylko Województwie, lub Ziemi Dobra maiący, sami przysięgać maią Dziedzice, lub Posses- sorowie Zastawni, lub Dożywotni na Gruncie, tak na rzetelną Kom- portacyą Dokumentów, nieutaienie ich, i że nie wiedzą, gdzieby się więcey takowych Dokumentów znaydować miało; i iako, ani sami przez siebie, ani przez subordynowane Osoby, faworu u Sądu, bądź darami, bądź obietnicami, nie iednali, i iednać nie będą; iako też na nieuięcie Swiadków. Gdyby w dwoch Wydziałach Ziem i Po- wiatów iednego Województwa, w iednymże czasie takowa Przysię- ga przypadała; tedy Dziedzic, lub Possessor, wziąwszy zaświadcze- nie od Sędziego Granicznego iednego Wydziału, poszle do Sędzie- go Wydziału innego, który Sędzia raz tylko Termin do Niedziel sześciu odłoży, a do rozgraniczenia innych Dóbr postępować będzie; Possessor Zastawny, lub Dożywotni, Dziedzica o nadchodzącym Ter- minie rozgraniczenia uwiadomić koniecznie obowiązany. Chorobą złożony Dziedzic, lub Possessor, w iednym, lub dwóch, czyli wię- cey Województwach Dobra maiący, przed Sędzią Granicznym Wy- działu tego, w którym chory znayduie się, lub przed którymkolwiek Sędzią Ziemiańskim Przysięgę w mieyscu choroby wykona, Rotą dla tych, którzy w różnych Województwach Dobra maią, przepisa- ną, dodawszy: ,, Jako dla choroby ziechać na Granicę nie mogę. ,, Zaświadczenie o Przysiędze takowey Plenipotent umocowany Pismem ręcznym przed Sędzią Granicznym na Gruncie złoży, i dopełni obo- wiązki wyżey dla Plenipotentów przepisane. Posłowie zaś do Dwo- rów Zagranicznych, i Sekretarze Legacyi, aktualnym obowiązkiem zaięci, w Kraiu nie znayduiący się, za Granicą przed tamecznym U- rzędem, lub przez Plenipotentów, wyraźnie do tego umocowanych, Przysięgę dopełnić, podług wyższego opisu, obowiązani są.

O Mappach.

Tam, gdzie zachodzą spory i Sąd o Granice, Mappa Grani- czna zrobiona bydź powinna; gdzie przez Sędziego, lub Przyiaciół

Granice

Granice ugodzone, lub Kompromissami ukończone, albo bez Appellacyi rozsądzone zostaną; Mappy udziałane do woli Stron zostawuiemy. Tak zaś zgodnie ustanowione Granice, lub bez Appellacyi osądzone i sporządzone Mappy, do Akt Kommissyi *respective* podane, i tam zapisane, za trwałe i niewzruszone mieć chcemy.

O Arbitrach na Gruncie.

Strony ościenne i węgielne, co do swych Kategoryi, po iednemu Arbitrze na Grunt sprowadzą, którzy pod obowiązkiem sumnienia, bez Przysięgi, wraz z Sędzią Granicznym zawsze prezydować maiącym, moc sądzenia mieć będą.

O Rozsądzeniu spornych Granic.

Sędzia Graniczny na Grunt ziechawszy wraz z Arbitrami, lub od któreykolwiek Strony z iednym, albo sam, gdy Strona żadna Arbitra nie posadzi, bez zwłoki (prócz wyżey wyrażonego odłożenia) nie dozwalaiąc, Komportacyą Dokumentów Granicznych, pod Przysięgą, przez kogo należeć będzie, nakaże, Dukta i Inkwizycye z Swiadków od każdey Strony po dwunastu wiary godnych, przysięgłych, występkiem kryminalnym nie notowanych, lub w mnieyszey liczbie, gdy się Strony na to zgodzą, wyprowadzi, a każdy przez Sędziego o stawienie Swiadków, obwieszczony, stawić Swiadków pod winą Stu Grzywien, za każdego niestawionego Swiadka, niezwłocznie zapłacić się powinną obowiązany. Strona zaś granicząca, drugiey Stronie żądanych Swiadków nie stawiaiąca w Sprawie upadać będzie, chyba gdyby na niemożność stawienia Swiadka, Przysięgę wykonała. Mappę, ieżeli Sądzia sam będzie Geometrą, odrysuie; a ieżeli nie, tedy Geometrze, czyli Geometrom od Stron, czyli Strony sprowadzonym takową Mappę sporządzić zleci, onę z Ziemią sprawdzi, a gdzieby się z położeniem nie zgadzała, poprawić Geometrze, czyli Geometrom nakaże, zgodną z położeniem Ziemi, wraz z Arbitrami, czyli Arbitrem obecnemi podpisze. Granice rozpozna, podług Prawa, Inkwizycyi i Dokumentów rozsądzi, a gdy żadna Strona Appellacyi do Kommissyi nie założy, Kopce wysypie, dawne, gdzieby były, odnowi. Dekreta podług Prawa niewzruszone, ugody autentyczne prawidłem będą do sypania i odnawiania Kopców.

O Ugodzie Granic.

W tym czasie, gdzie Sędziowie w Memoryałach wymienione Granice rozsądzać będą, Dziedziców i Possessorów Dóbr Ziemiańskich, Duchownych i Mieyskich, lub wcześnie, za uwmówieniem się wspólnym, obowięzuiemy, aby oni sami między sobą Granice ugodą, lub Sądem Polubownym ułatwili, Kopcami oznaczyli przez przyiacioł uproszonych, którym na ten raz moc sypania Kopców daiemy, zmową zaś trzeciego nie pokrzywdzali, pod nieważnością ugody na szkodę w tęż ugodę, lub Sąd Polubowny niewchodzącego wymieżzoney.

 Dalsza

Dalsza Czynność Sędziów Granicznych, i Arbitrów.

Sędziowie Graniczni, po ułatwieniu Granic w Memoryałach wyszczególnionych, udadzą się do rozgraniczenia innych w swym Wydziale Dóbr wszelkiey natury Memoryałami nieobiętych, oneż, żadnych nie omiiaiąc, z Arbitrami, lub sami, gdy Arbitrów nie będzie, rozgraniczą, Kopcami oznaczą; a gdzie Kopce 15. lat nie maiące, lub nowo za Dekretami, czyli ugodami usypane zastaną, odnawiać ich nie będą; wszelako Dekreta i ugody w swoie Dzieła ingrossować maią. Sędziowie Graniczni z Arbitrami na Gruncie wszelkie Wyroki większością zdań stanowić maią; Równość zdań Sędzia Graniczny, iako Prezyduiący, rozwiąże, każdy iednak Arbiter inaczey rozumieiący, zdanie swoie wyrazić może, i one podpisze.

O Appellacyach.

Appellacya do Kommissyi Graniczney iedynie tylko po przysądzeniu Duktu przed sypaniem Kopców dopuszczona bydź ma.

O Dekretach Zaocznych.

Sędziowie Graniczni ziechawszy na Grunt, nie zważaiąc na niestawienie się ktoreykolwiek Strony, z Dokumentów i świadectw Stron, czyli Strony stawaiącey, i Possessyi, sumiennie i sprawiedliwie sądzić będą, a po osądzeniu, Sprawę takową do Kommissyi Graniczney, dla ostatecznego Dekretu odeszlą, a tam, gdy utwierdzenie tego Aktu zaocznego, czyli zobopolnego Stron stawienia się, czyli zaocznie zaydzie, natenczas na Grunt po usypanie Kopców Sędziego zeszlą, który one posypie, i na ostatnim Kopcu zaprzysiądz samey tylko Stronie Dukt zyskuiącey, nakaże, na Rotę takową: „ Jako Dukt między Dobrami NN. a Dobrami NN. z Dowodów „ przeświadczaiących, sumnienie i charakter móy, a nie z chęci „ pokrzywdzenia i uszkodzenia Sąsiada Sądowi okazałem. „ To zaś Dzieło za niewzruszone poczytane zostanie. Gdzieby zaś wątpliwość obydwóch Duktów Sąd z dowodu i świadectw przysięgłych uznał, w ten czas bez Przysięgi, podług sumnienia, Sprawę rozsądzi. Sędzia, gdy w Wydziale swoim mieć będzie Dobra, i w nich sporną Granicę, doniesie Kommissyi, a ta inszego Sędziego wyznaczy, do rozgraniczenia takowych Dóbr.

O Granicach między Wydziałami.

W mieyscach, gdzie między Wydziałem a Wydziałem iednego Woiewodztwa Granice zachodzić będą, który Sędzia Graniczny prędzey obwieści, i ziedzie, ten Granice załatwi.

Gdzie Granice między Obywatelami Prowincyi a Prowincyi, lub Woiewództwa, i Woiewództwa zachodzić będą, tam Sędziowie Graniczni, a w W. X. Litt: Kommissarz Wydziałów stykaiących się, po iedne-

dnemu z każdego Wydziału iedney i drugiey Prowincyi, albo iednego, lub drugiego Województwa znioslszy się z sobą, i Strony obwieściwszy na Niedziel sześć, wspolnie z Arbitrami Stron obydwóch, czyli Arbitrem z iedney Strony obecnym, lub bez Arbitrów; (gdy od Stron posadzonemi nie będą) Granice z Dokumentów i świadectw rozsądzą, i zaspokoią; A gdzieby trzeciego, lub czwartego Wydziału różnych Prowincyi, albo Województw, Węgielnikiem, albo Narożnikiem, Dobra stykały się, tedy ci dway osobnych Wydziałów Sędziowie, którzy pierwey do rozsądzenia Sciany graniczney obwieszczą, i ziadą wraz z Arbitrami, (iako wyżey) Stron, lub Arbitrem obecnym, albo i bez Arbitrów nieobecnych, Narożniki lub Węgielniki z trzecim, bądź i z czwartym Wydziałem Dóbr stykaiące się, rozpoznaią i rozsądzą. A w przypadku różności zdań, Sędziowie sami Graniczni losy ciągnąć będą, a który z nich los do Decyzyi weźmie, ten *paritatem* rozwiąże. Gdyby zaś Strony, lub Strona Appellacyą założyły przed sypaniem Kopców, Sędzia, każdy takowey Appellacyi do własney Kommissyi dopuści, i dzień, którego był Dekret przeczytany, i Appellacya założona w Dziele swoim zapisze, a Kommissya każda po dwóch Kommissarzy sekretnemi Kreskami Kompletu natenczas niesktadaiących, wyznaczy, i dzień ziechania na Grunt, od dnia przeczytania Dekretu, czterdziesty drugi przeznaczy. Jeżeliby zaś ten dzień padał na zimową porę, tedy go przeniesie na 1go Maia, i o takowym wyznaczeniu obydwie Kommissye wzaiemnie siebie obwieszczą. Wyznaczeni zaś Kommissarze ziechawszy na Grunt, nie zważaiąc na nieprzybycie drugich Kommissarzy, byle ich tylko dwóch ziechało wraz z Arbitrami od Stron, lub Strony posadzonemi, i Rotą Kommissarzów przysiądz maiącemi obecnemi, lub Arbitrem obecnym, albo bez nich, gdy przez Strony posadzonemi nie będą, tudzież nie zważaiąc na niestawienie się któreykolwiek Strony, Granicę ostatecznie większością zdań rozsądzą; w przypadku równości zdań, ciągnąć będą losy sami Kommissarze, a który z nich los do Decyzyi weźmie, ten równość zdań rozwiąże; a takowe Granice wiecznie trwałe bydź maią. W przypadku choroby, lub śmierci którego ze czterech wyznaczonych Kommissarzy, każda *respective* Kommissya innego zaraz na to mieysce wyznaczy.

Miasta wolne, i Wsie ich w iedney Prowincyi, w Województwie, albo Powiecie leżące, maiące spory graniczne z Dobrami Ziemskiemi, lub Duchownemi, w drugiey Prowincyi, Województwie, albo Powiecie będącemi, sądzić się maią na Gruncie w Pierwszey Instancyi przed Sędziami, lub Sędzią Granicznym, z Arbitrami, albo bez Arbitrów, gdy ich Strony nie posadzą, iako wyżey iest przepisano. W przypadku Appellacyi, Kommissya Graniczna tey Prowincyi, Województwa, lub Powiatu, w którym Miasta wolne, lub ich Wsie leżą, dzień tylko przepisze, iako wyżey, ziechania na Grunt dla Sędziów dwóch Mieyskich; a z pomiędzy siebie Kommissarza iuż wybierać nie będzie; A ci Sędziowie Mieyscy maią bydź obrani przez Miasto z Osób Stanu Szlacheckiego, lub Mieyskiego, byle nie z pomiędzy Mieszkańców tego Miasta, ani z tych, którzy przyięli Prawo Mieyskie w tym Mieście, i Przysięgę na Gruncie przed Kommissarzami Granicznemi, lub Kommissarzem, wykonaią, Rotą dla Kommissarzy przepisaną. Druga zaś Kommissya, pod którey Zwierzchnością Dobra te Duchowne, czyli Ziemskie leżą, trzech Kommissarzy z pomiędzy siebie Kompletu na ten-

tenczas nieskładaiących, i czas przeznaczywszy (iako wyżey) wybierze; A ci Kommissarze wspólnie z Sędziami Mieyskiemi na Grunt ziadą, nie zważaiąc na nieprzytomność innych Kommissarzy, lub Sędziów, byle ich tylko było z Kommissarzy dwòch, a z Sędziów Mieyskich ieden, nie uważaiąc na niestawienie się któreykolwiek Strony, Sprawę ostatecznie rozsądzą; w przypadku równości zdań, Kommissarze tylko ciągnąć będą (iako wyżey) losy do rozwiązania równości.

A gdzie między Miastem a Miastem wolnemi, lub ich Wsiami Appellacya od Pierwszey Instancyi nastąpi, tam zaraz Sąd tey Pierwszey Instancyi, czas ziechania Sędziów Mieyskich Appellacyinych, od czasu przeczytania Dekretu w Niedziel sześć, oznaczy; A ci Sędziowie Mieyscy od każdego Miasta po dwòch, sposobem wyżey wyrażonym, wybrani, i na Gruncie w obliczu Stron, czyli Strony przysiędz maiący, ten Sąd Appellacyiny *Ultimæ Instantiæ*, składać, i Sprawy takowe Appellacyine, załatwiać będą w Scianach, i Narożnikach, tylko swoich Miast i Wsiów; a w przypadku równości zdań, ci Sędziowie Mieyscy ciągnąć będą losy do rozwiązania równości Kresek. Gdzieby zaś Sciany pomienionych Miast i Wsiów ich przytykały do Narożnika, w sporze będącego, Dóbr Duchownych, albo Ziemskich, tam Kommissarze od Kommissyi własney, pod ktorey Juryzdykcyą takowy sporny Narożnik znayduie się, wyznaczeni, złączywszy się z Sędziami Mieyskiemi, tak, aby gdzie trzech Kommissarzy Ziemiańskich, dwòch Sędziow Mieyskich, a gdzie dwóch Kommissarzy, tam ieden Sędzia Mieyski, łączyli się, i w takowym Komplecie iedną Osobą z Kommissarzy Ziemiańskich nad Sędziów Mieyskich przewyższaiącym, spory Granicznego Narożnika, sposobem wyżey przepisanym, zaspokaiać maią. W środku zas iednego Województwa, Miasta wolne maiące Granice z Dobrami Duchownemi, lub Ziemskiemi, gdy od Pierwszey z Gruntu spornego Instancyi, Appellacya do Kommissyi Woiewódzkiey założona będzie, Miasta do swoiey Sprawy Graniczney dwóch Sędziów, sposobem, iak wyżey, wybranych, w Kommissyi Graniczney posadzą, z któremi trzech Kommissarzów Granicznych, z Arbitrami, lub bez Arbitrów, gdy ich Strony nie zasadzą, a bądź iednym przez którąkolwiek Stronę sprowadzonym, Sprawę tylko z Miastem, lub iego Wsią, rozsądzą większością zdań; a w przypadku równości zdań, Kommissarze Graniczni sami losy ciągnąć będą, a wyciągaiący do Decyzyi los, równość zdań rozwiąże. Kommissye dla takowych Spraw Mieyskich osobny Regestr ustanowią.

Moc rozpoznania trudności.

Sędziowie Graniczni w trudnościach po Rezolucyą do własney Kommissyi udadzą się, w przypadku, ktoby nieposłuszeństwo Prawu wszczynał, czynności na Gruncie Sędziów Granicznych tamować ważył się; Kommissya za doniesieniem Sędziego Pomoc Woyskową od Kommissyi Woyskowey wyiednaną posyłać będzie, i Stronę tamuiącą podług gatunku zdrożności ukarze. — Deklaruiemy: iż wszystkie Graniczne Sprawy między wszelkiey natury Dobrami, w iakichkolwiek Juryzdykcyach, Magistraturach, i Sądach Trybunalskich zawisłe, do tego Normalnego Sądu zwracamy, które to Sądy, będą miały moc rozpoznawać Dekreta, te iednak, które podług

Praw

Praw do rozpoznania należą. Sprawy zaś przez Kompromissa ukończone, nieporuszone mieć chcemy, i zapisami Kompromissarskiemi tamże w Sądzie Kompromissarskim ukończone bydź maią. Gdzieby zaś dwie Sentencye niezgodne sobie, przeciwne przez Superarbitra, i Arbitra wydane były; takowe Sprawy do rozpoznania Sądowi Kommissarskiemu podaiemy.

O Sprawach z Appellacyi.

Kommissya Graniczna każda po zapisaniu Komparycyi w Sprawach Appellacyinych, zaleci Stronom, aby względnie one swych Kategoryi po iednemu Arbitrze natychmiast w Kommissyi posadzili, to zaś posadzenie w Sądzie Appellacyinym Arbitrów, tak się rozumieć ma: iż Strona ościenna, na iedno mieysce Narożnika, czyli Węgielnika, z węgielnym Sąsiadem, lub z węgielnemi Sąsiadami zgadzaiąca się, i iednoż trzymaiąca, iednego tylko Arbitra, a nie więcey lokować maią; Arbiter zaś, lub Arbitrowie od różniącego się Narożnika posadzeni, po osądzeniu Węgielnika, w dalsze rozsądzenie Scian między Stronami pryncypalnie czyniącemi, wdawać się nie będą. A ci Arbitrowie Przysięgę dla Kommissarzów przepisaną wykonawszy, Kategorye Stron tylko swoich, z Kommissarzami sądzić będą. Kommissya każda Sprawy Appellacyine sądzić będzie na Stole z Mappy, Dokumentów i świadectw; Po skończonych sporach każdey Sprawy, pięciu Kommissarzów na ustępie ciągnąć będą losy z naczynia, lub z worka, w którym trzy gałki białe, a dwie czarne włożą się, a którzy Kommissarze wezmą gałki białe, tę Sprawę wraz z Arbitrami *respective* do Kategoryi posadzonemi, osądzą. Ci zaś, którzy czarne wybiorą, zdanie tylko doradzaiące w Sprawie mieć będą; a po Decyzyi, Kommissya na Grunt Sędziego Granicznego, dla sypania Kopców, i na ostatnim Kopcu wysłuchania Przysięgi, Rotą wyżey przepisaną, zeszle. A gdyby Mappa, i Dzieło zaskarżone były, wtenczas Kommissya do sprawdzenia Kommissarzów dwóch, z Kompletu pod ów czas nie sądzącego, oznaczy, którzy dopełniwszy przepisów Kommissyi, Sprawę do Kommissyi po rozsądzenie odeszlą. Wolno iednak wprzód Stronom bez ciągnienia losów, zgodnie wybrać z pięciu Kommissarzów trzech, do sądzenia Sprawy z Arbitrami, lub bez Arbitrów; a gdy się nie ugodzą, Strona iedna, gdy Arbitra swego w Kommissyi posadzi, a druga nie, tedy czterech Kommissarzów, losem, białe gałki wyciągaiący, z Arbitrami Sprawę osądzą, a piąty Kommissarz gałkę czarną biorący, zdanie doradzaiące tylko mieć będzie. Gdyby Strony obydwie w Kommissyi Arbitrów nie posadziły, tedy wszyscy pięciu Kommissarzów Sprawę sądzić będą, i w ten czas ciągnienie losów mieysca nie ma. Kommissarz Graniczny w tym Komplecie, w którym zasiada, w Sprawie własney, Żony i Dzieci swoich, Oyca, Stryia i Brata rodzonych, Szwagra, Teścia i Zięcia, ani z Ewikcyi, gdzieby przez Granicę Wieś odpadała, sądzić się nie może; lecz ta do przyszłego Kompletu odłożoną zostanie, a Komplet następuiący z Regestru Spraw z Kommissarzami odłożonych, naypierwey sądzić zacznie. Toż się ma rozumieć i o Sędziach Granicznych, w którym przypadku Kommissya innego wyznaczyć na żądanie Strony powinna.

C W Woie-

W Woiewództwach pogranicznych, gdzie będą Granice stykać się z innemi Państwami, Sędziowie Graniczni maią bydź baczni, aby nowey Kwestyi w Granicach Narodowych ktożkolwiek nie uczynił; o Dyfferencyi zaś każdey Pograniczney, zdarzyć się mogącey, Sędziowie Graniczni doniosą Kommissyi Graniczney, a Kommissya uwiadomi Straż natychmiast o potrzebie traktowania o rozgraniczenie. — Co się tycze Spraw uczynkowych szczególnie z okoliczności Granic na Gruncie spornym zaszłych, i z Pretensyi tego spornego Gruntu pochodzących, takowe Sprawy, po rozsądzeniu Sprawy Graniczney, i wysypaniu Kopców, w mieyscu zdarzonego uczynku, Sędziowie Graniczni na Gruncie, za poprzedzaiącemi Swiadectwami, Przysięgami, i Kalkulacyą, z wolną do Kommissyi Graniczney Appellacyą, rozsądzą. *Non praejudicando* Prawu 1768. *de violata Possessione* Gruntów zapadłemu, według którego Stronie, *violatam Possessionem* maiącey w Sądach Ziemiańskich wolna droga czynienia zostawuie się. A Kommissye Graniczne Sprawy pomienione, z Appellacyi przychodzące, ostatecznie rozpoznaią, i zaspokoią. Co się tycze nadgrody za prace, tak Kommissarzom, iako i Sędziom Granicznym, tę na Seymikach ich Elekcyi Woiewództwa, Ziemie, i Powiaty, obmyślą i oznaczą. Po ukończeniu, w czasie wyżey oznaczonym, całego Dzieła, wszystkie Akta Graniczne, i Mappy, Kommissye Graniczne w dozor Sądów Ziemiańskich oddać, obowiązane będą.

Rota Przysięgi dla Kommissarzów Granicznych.

„Jako Sprawy z Appellacyi przychodzące, podług Prawa, sprawiedliwości i dowodów, także Inkwizycyi, rozsądzać będę, na bogatego i ubogiego, przyiaciela i nieprzyiaciela, żadnego względu i różnicy mieć nie będę, podarunków żadnych w Dobrach lub Pieniądzach gotowych, bądź w kartach, albo zapisach, lub rzeczach ruchomych, ani przed, ani pod czas, ani po funkcyi, od nikogo, ani sam, ani przez nikogo, na zysk domu mego brać i przyimować nie będę. Spraw do Sądu Kommissyi Graniczney przychodzących praktykować, ich żadnemu Kolledze w żaden sposób rekommendować, ani prosić nie będę, a w sądzeniu samego P. BOGA, Prawo, Sprawiedliwość, dowody przed oczyma mieć, a z nich przekonania sumnienia mego słuchać, i obowiązki Prawem na mnie włożone, wiernie i pilnie wykonywać będę.„

Rota Przysięgi dla Sędziów Granicznych.

„Jako spory i Dukta Stron wiernie opiszę, świadectw dokładnie słuchać będę, one tak, iako Swiadek zeznawać będzie, nic nie przydaiąc, ani uymuiąc, wiernie zapiszę, Sprawy Graniczne i uczynkowe, podług Boga, Prawa, i Sprawiedliwości, Dokumentów świadectw, a z nich przekonania sumnienia sądzić będę; na bogatego i ubogiego, przyiaciela i nieprzyiaciela, żadnego względu i różnicy mieć nie będę, podarunków żadnych w Pieniądzach gotowych, Dobrach, Kartach, Zapisach, lub rzeczach, ani przed, ani

„ pod-

„ podczas, ani po funkcyi od nikogo nie przyimę, i obowiązki funkcyi moiey wiernie dopełnię. „

Dekreta zaś wszystkie i cały Process Polskim Językiem pisane bydź maią.

Stanisław Nałęcz Małachowski Ref: W. K. Seymowy i Konfederacyi Prowincyi Koronnych Marszałek.

Kazimierz Xiąże Sapieha Generał Artt: Lit: Marszałek Konfederacyi Wo. Xa. Litgo.

Woyciech Leszczyc Skarszewski Biskup Hełmski i Lubelski, wyznaczony z Senatu z Prowincyi Małopolskiey. Jan Ossoliński Starosta i Poseł Drohicki Deputowy z Prowincyi Małopolskiey. Antoni Ledochowski Wodzic i Poseł Wodztwa Czernie: Deputowany z Prowincyi Małopolskiey. Adam Rupeyko Sędzia Ziem: i Poseł X. Z. Deputt: do Konstt: z Prowincyi W. X. Litt. Jan Nepomucen Zboiński P. Z. Dobrzyń: Deputt: z Prowincyi Wielkop: *mp.* Jozef Radzicki Podkomorzy i Poseł Z. Zakroczym: Deputowany do Konstt: z Prowincyi Wielkopol: *mp.* Post cujus Constitutionis in Acta præsentia ingrossationem, Originale Ejusdem Offerenti Eidem, prævia Officii sui quietatione, est extraditum.

HERMAN
mp.

Legit Kościński.